

De gruwelen die daarbij plaats hadden, spotten met elke beschrijving; ik kan ze niet wedergeven. De arme gedeporteerde vrouwen moesten hunne zieke kinderen aan den weg laten liggen om ze te laten sterven; zij zelve werden als dieren voortgedreven. Dag en nacht moesten zij te voet voort. Als zij eindelijk eens mochten rusten, bleven honderden dood liggen. Wanneer men onderweg een bron tegen kwam, werden zij dikwijls niet de bajonet teruggedreven en mochten niet drinken. Des te spoediger en zekerder gingen zij dan te gronde. En daarbij kon men uit den mond van dit stervende volk, beklagenswaardigen van den gekruisten Holland hooren, zoo schoon, zoo uit het hart wellend, dat zij beschamend zijn voor andere volken, die het goed gaat en nauwelijks hun leven voor hun geloof zouden offeren. De Turken hebben den Armeniers dikwijls gezegd, dat zij aldus handelden op bevel van den Duitschen Keizer en met toestemming van het Duitsche volk. Maar wij geloofden het niet. Op zekeren dag zagen de Armeniers een Duitschen luitenant in heete tranen uitbreken, toen hij in een Armenisch hongerkamp 300 kinderen dood op den grond zag liggen. Toen zeiden alle Armeniers: »Nu ziet gij hoe de Duitschers met ons voelen. Wij hebben nooit geloofd, dat het Duitsche volk mede schuldig is aan het ons aangedane leed.»

Toch begint men in Duitsche Christelijke kringen te gevoelen, dat het bondgenootschap met Turkije mede voor rekening van het Duitsche volk ligt en het daarom ook schuldig is aan de namelooze ellende, die over de Armeniers kwam. Er is op gewezen dat Engeland voortging met zijn bondgenootschap met het heidense Japan. Maar mocht Duitsland dat slechte voorbeeld volgen?

WINCKEL.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons: Het blijft een genot om den vooruitgang te constateren van de Vrije Universiteit.

Vooruitgang in het land, maar ook in het buitenland. Afrika vooral toont een belangstelling die de verwachting overtreft.

Zoo kan nu vermeld, dat de Kerk te Burgersdorp bij gelegenheid dat zij met dank aan den Heere zich mocht verheugen een schuld-vrij kerkgebouw te bezitten, nog een som van f 350 bijebracht tot vorming van een fonds, waar aan in Nederland door heeren studenten der Vrije Universiteit wordt gewerkt.

Dat fonds moet minstens f 50.000 zijn. Minstens. Immers in 1905 werd een som van f 100.000 aan heeren Directoren terhand gesteld, en hoewel het in 1920 wel geen gouden feest zal zijn, toch is het, geleid op de mindere waarde van het geld, niet te hoog gemikt, zoo nu de helft van dit bedrag wordt verwacht.

En waar nu het buitenland zulke schoone voorbeelden geeft, kan er op gerekend worden dat de broeders in Nederland niet zullen achter blijven.

Vooraf indien men er de aandacht aan schenkt, dat dit fonds dienen moet om minvermogende studenten bij hun studien te steunen.

Studenten, om het even of zij voor de Theologie, voor de rechten of voor de letteren of de faculteit der geneeskunde zijn ingeschreven. Het is dan ook niet te verwonderen, dat het aantal studenten dat bij het studiefonds aanklopt, steeds toeneemt, en directieuren met verlangen uitzien naar vermeerdering van inkomsten voor dit fonds.

Reeds de eerste inzameling, hoewel nog lang niet afgelopen, geeft goede hoop.

De commissie zond aan alle medewerkers een circulaire, waarin verzocht werd om wat nu reeds verzameld is op te zenden en de daarvoor bijgevoegde stortingsbiljetten te gebruiken.

Een verzoek waaraan nog eens herinnerd wordt, opdat binnenkort het vierde van het bedrag ontvangen zal zijn.

Laat dus ieder die zich met een boekje bezig houdt, zijn reeds ontvangen bedrag zenden, opdat het rentegevend kan worden ge-

maakt, en opdat de voorloopige rekening kan worden opgemaakt.

Eik bedrag, hoe klein ook, moet verzonden, en liefst per Giro, omdat dit de meest zekere en goedkoopste wijze van verzending is, waardoor ook de administratie zeer vereenvoudigd wordt.

Men schrijft ons:

Het resultaat van de circulaire door H.H. Directeuren verspreid, waarin verzocht werd de contributie met 25 pCt. te verhoogen, begint hoe langer hoe meer in den smaak te vallen.

Sommige broeders vonden het wel wat kras om zoo maar op eens te zeggen »gij zult er wel geen bezwaar tegen hebben dat wij uwe contributie met 25 pCt. verhoogen, en mocht dat het geval zijn, wil dan bijgaande kaart verzenden." Maar vele van deze broeders hebben toch later ingezien, dat het nu niet zoo heel erg was om zulk een verzoek te doen, ja nog eens nader over de zaak nadenkende, konden ze niet anders dan hunne instemming er mede betuigen en niet 25 maar 50 pCt. of meer op hun contributie leggen.

Vooraf waar de broeders correspondenten of leden van het lokaal comité met bezook of met geschrift nog eens op verhoogen aandringen, is het resultaat schitterend.

Let bijv. op Kralingen. De contributie bedroeg daar voor 1918 f 161.25 en is nu verhoogd tot f 352.75, dus steeg het bedrag met ruim 34 pCt.

Van de 165 contribuanten moesten er 48 bij hun vorige bijdragen blijven; anderen, waaronder de onderwijzers voornamelijk, verhoogen hunne contributie van bijv. f 1 op f 5 of ten minste met 100 pCt. Het is verrassend, dit goed inzicht waar te nemen.

Het lager onderwijs heeft gelijkstelling gevonden door voortdurende particuliere bijdragen; wat kan men nu beter doen dan deze zelfde manier van strijdvoeren voor het hooger onderwijs in praktijk brengen? Het verband tusschen het lager en hooger onderwijs behoort vooral niet voor de mannen van het onderwijs uiteengezet te worden.

Gaat de contributie aldus geregeld voort,

met de inzendingen van de gelden voor het fonds 1920 kan het wel beter. Om de gewenschte f 50.000 te krijgen, is minstens f 12.500 bij den eersten termijn noodig, en wij zijn nog niet op de helft. Maar geen tiende gedeelte van hen die medewerking hebben toegezegd, heeft nog geantwoord; er is dus nog veel te wachten. Op storting van den eersten termijn wordt dus aangedrongen.

Deputaten van de Gereformeerde Kerken voor de Correspondentie met de H. Overheid brengen ter kennis der kerken,

dat bij schrijven van 11 Juli 1919 van het Departement van Justitie Afd. I C No. 708 bericht is ingekomen, dat de kerkeraad van de Gereformeerde kerk te Nes en Wierum, provincie Friesland (W. D.), bij adres van de Koningin heeft te kennen gegeven dat bedoelde kerk voortaan is gesplitst in: ééne Gereformeerde kerk te Nes (W. D.) en ééne Gereformeerde kerk te Wierum (W. D.).

Diensvolgens is op de lijst van de Gereformeerde Kerken als gedeeld geschrapt onder No. 110 de Gereformeerde kerk te Nes en Wierum, en geplaatst onder No. 924 de Gereformeerde kerk te Nes en onder No. 925 de Gereformeerde kerk te Wierum.

Namens Deputaten

H. BOUWMAN, Secr.

Door de Classis Enkhuizen zijn den 14 Juli praeparatoir onderzocht en met algemeene stemmen toegelaten tot het staan naar de Bediening des Woords en der Sacramenten in de Geref. kerken L. van Urk, van Urk, cand. aan de Theol. School, en W. J. J. Velders naar Art. VIII D. K. O.

Beiden stellen zich terstond beroepbaar.

Namens de Classis Enkhuizen.

F. ZANTINGE, Scriba.

Kerknieuws.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Oudewater, G. van der Zanden, te Renkum. — Zandvoort, H. C. v. d. Brink, te Dieren. — Woukum, K. Winkelman, te Twijfel.

AANGENOMEN: Vlissingen. Dr. J. Brinkman, te Hattem. — Gorinchem, K. Schilder, te Vlaardingeng. (A.). — Rijswijk (Z.-H.), S. G. de Graaf, te St. Pancras.

BEDANKT: Serooskerke (W.), N. G. Kerssies, te Wezep. — Berlicum, Dr. J. Brinkman, te Hattem. — Eindhoven, P. C. de Bruyn, te Edam. — Ambt Vollenhove (B.), Veere, S. de Vries, te Westervoort-Est. — Barneveld, J. A. Taselaar, te Haarlemmermeer (O.-Z.). — Amsterdam (voor den dienst te Solo), Tj. Petersen, te Anjum.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Schoonhoven, B. van der Wal, te Delft. — Vriezenveen, A. Burman, te De Lier. — Piershil, J. H. Vaandrager, te Grijskerke. — Wolfaardijk, A. K. Straatsma, te Oosterzee. — Bakkeveen (toez.), F. H. Bruins, cand. te Wartena. — De Lier (toez.), Th. M. Loran, te St. Philipsland. — Warga (Fr.), G. W. Melchers, te Almelo. — St. Maartensdijk, G. Lans, te Monster. — Voorthuizen, B. v. d. Wal, te Delft. — Spijk (Z. H.), J. L. de Mol Mancourt, em. pred., te Oud-Vosmeer. — Noorden, J. A. van Boven, te Ede (G.). — Goudesrak, W. Wesselijk, te Wapenveld. — Capelle aan den IJssel (toez.), H. W. J. C. Hanselaar, te Heerjansdam.

AANGENOMEN: Moordrecht G. A. Kniphuizen, te O. en W. Blokker. — s-Grevelduin Capelle, J. H. van Paddenburgh, te Waarder bij Woerden. — Oene (Geld.), S. Kommer, te Mastenbroek. — Beetssterzwag (Fr.), Y. B. Kalma, te Oudshoorn (Z.-H.). — Vriezenveen, A. Burman, te De Lier. — Burum ca., W. J. de Wilde cand. t. d. H. D., te Sloten (Fr.).

BEDANKT: Amsterdam (vac.-Burger), H. O. Roscam Abbing, te Arnhem. — Reitsum ca., A. A. Dönselmann, te Woukum. — Numansdorp (toez.), L. J. van Leeuwen, te Lisse. — Den Bommel (Z.-H.), J. H. J. Pop, te Zullén. — Sloten (Fr.), P. Stelmink, te Gaastmeer.

Advertentiën.

BOEKHANDEL

In lang gevestigde zaak in provincie-stad, wordt wegens uitbreiding een

flink Jongmensch

gevraagd, goed administratief ontw., voorloopig als bediende, om indien niet geheel onbemiddeld, over eenigen tijd geheel of gedeeltelijk over te nemen. Brieven onder lett. K. Bur. v. d. Blad.

Architectenbureau VAN NIEUWERK & DE JONG UTRECHT

Verstrekt inlichtingen, ontwerpen en begrotingen voor Kerk-, School- en Woningbouw, enz. Stephensonstraat 4. - Jufferstraat 38^B.

L.G. WEISZ & Co, Commissionairs in Effecten, Keizersgracht No. 166, AMSTERDAM.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen: voor de Vereeniging: Aan Contributiën: Door den heer J. M. M. van Meeten te Uithoorn f 27.50. Aan Collecten: (Voor de Theologische faculteit):

Van de Gereformeerde Kerk te Scharendijke f 19.85, te Nieuwerkerk f 10, te Bruinisse f 14.15, te Geerdijk f 4.62, te Wissekerke f 2.32½, te Brouwershaven f 9.59½, te Kamperland f 18.47½, te Apeldoorn f 92.90½, te Barneveld f 31.95, te Beekbergen f 3.46, te Dieren f 22.14½, te Epe f 7.43½, te Glindhorst f 15.38½, te Heerde f 19.49, te Kootwijk f 2.50, te Voorst f 5, te Voorhuizen f 14.22, te Wapenveld f 8.57, te Zwartebroek f 5.39½, te Aals f 2.50, te Culenburg f 17.92½, te Gamenen f 5, te Geldermalsen f 8.15, te Herwijnen f 15.50, te Hoenza-Driel f 1.25, te Wadenoyen f 1.90, te Tiel f 13.80½, te Vuren f 2.24, te Well f 3.75, te Zaltbommel f 4.28, te Zulichem f 5.48, te Akkerwoude f 4.04, te Anjum f 39.07½, te Dokkum A f 35.90, te dito B f 48.35, te Driesum f 31.90, te Hantum f 11.72½, te Lioessens f 18.70, te Metlauer f 12.03, te Murmerwoude f 10.18, te Nes f 12.47, te Wierum f 12.47, te Nlawier f 11.43, te O.-Nijkerk f 12.75, te Paesens f 39.65½, te Raard f 14.20, te Rinsmagaest f 18.90, te Schiermonnikoog f 3.

Aan Schenkingen: Gevonden in de collecte Gereformeerde Kerk te Zeist f 2.50, van de Kerk te Slidrecht (voor de jaarvergadering) f 42.50 (wordt voortgezet), door Da. K. O. K. van N.N. te Maassluis f 10, van H. B. f 2.50, van B. v. d. M. f 1, J. v. d. B. f 0.50, N.N. f 1, samen f 15.

Voor de Medische faculteit: (Schenkingen). Door den heer A. Sonneveldt te Bodegraven van N.N. f 6.

Voor het Studenten studiefonds: a deposito ontvangen: Door Da. H. Teerink te Amersfoort f 23.50.

H. W. VAN MARLE, Jr., Penningmeester. Amsterdam, Keizersgracht 167.

Mr. GROSHEIDE ACCOUNTANT (Lid Ned. Instituut) SINGEL No. 303. TELEF. N. 1233 en C. 2981.

De Grootte Synode van Dordrecht in 1618-1619

Met vele aantekeningen, geput uit de oorspronkelijke, voor een deel onuitgegeven bronnen.

DOOR Dr. H. KAAJAN V. D. M. te Rotterdam,

Schrijver van De Pro-Acta der Dordtsche Synode.

Een historische bijdrage, die bedoelt een kort overzicht te geven van de Grootte Synode en wat aan haar voorafging, en waarin haar internationaal karakter bijzonder wordt belicht.

14 vel, groot 8°, met twee illustratiën. Ingenaaid f 2.40. Geb. f 3.25. (Met 5 pCt. crisis toeslag).

UITGAVE VAN DE N.V. DE STANDAARD. Amsterdam.

Verschenen in de Serie Voor Onderwijs en Opvoeding Uitgaven van het Gereformerd Schoolverband: No. 16 Voortgezet Onderwijs DOOR J. C. WIRTZ Czn. Prijs f 0.45. AMSTERDAM. DRUKKERIJ DE STANDAARD.

Ter perse: Leven en arbeid van Dr. A. Kuyper door Ds. W. F. A. WINCKEL (medewerker aan De Heraut).

L. S.

Wij besloten tot het uitgeven eener populaire beschrijving van het leven en den arbeid van Dr. A. Kuyper op ryaal formaat, 25 x 16 c.M., te verschijnen begin September.

Eene populaire beschrijving — tot het geven van een wetenschappelijke studie over deze stof, zijn de bronnen niet in genoegzame mate ter beschikking en de tijd daarvoor is nog niet gekomen. Toch meenden wij dat eene poging moest gedaan, om gelijk de Afscheiding en de Doelentie werden beschreven en het leven van Prof. Dr. L. F. Rutgers is getekend, ons volk ook een schets te geven van het leven en streven van Dr. A. Kuyper.

Een vijftigtal jaren, ja meer dan een halve eeuw, is Dr. Kuyper's naam op de heilig gewaardeerde naam van den Godsdienst, Kerkelijk, Wetenschappelijk, Staatkundig en Maatschappelijk leven in Nederland mede hebben geleefd. Wie hem niet volgden waren toch noodzaaklijk rekening met hem te houden. En nog is de bijna 82-jarige als lid der Eerste Kamer, als hoofdredacteur van De Standaard en De Heraut de man wiens adviezen gewicht in de schaal leggen en wiens onvermoeide arbeid vriend en vijand bewondering afdwingt.

Hoe is hij tot het innemen van die hooge

positie gekomen? Welke beginselen hebben hem geleid, welke idealen stonden hem voor oogen? Wat is het geheim van de kracht waardoor hij een deel van het volk dat eerst niet aan het staatkundig leven deel nam, met hem wist te doen optrekken in den rusteloozen strijd voor wat hem het hoogste geworden was? Wat heeft hij als student, predikant, leider der Antirevolutionaire partij, hoogleraar, Kabinetsformateur voorgestaan en bereikt? Wat is te verwachten als de door hem uitgesproken en toegepaste beginselen onder ons volk doorwerken?

Op deze vragen wil het boek, dat wij ter perse leggen en het Nederlandse publiek aanbieden, een antwoord geven. Het is in een vorm geschreven, waardoor het ook voor niet-geletterden te volgen is.

De schets die van Dr. Kuyper als wijsgeerig denker gegeven wordt, is van meer wetenschappelijk aard. Daarin wordt aangehouden, hoe Dr. Kuyper opkwam uit de min of meer eentijdige bewegingen waarin de Christelijke actie der 19de eeuw zich openbaarde, hoe hij dan machtig teruggrijpt naar het Calvinisme, om daardoor gestaald, de Christelijke levensbeschouwing te bezielen en op te heffen tot het niveau van zijn tijd, om ten slotte te komen tot een alles omvattende Christelijke wijsgeerig systeem — een schoon architectonisch geheel. Hij heeft met reuzenkracht de Chris-

telijke levens- en wereldbeschouwing opgeheven tot een hoogte, waarop zij uit wetenschappelijk oogpunt »gelijkberechtigd», schoon antitetisch, staat tegenover de wereldbeschouwing der menselijke rede.

Het komt ons voor dat het juist de tijd is om op datgene wat Dr. Kuyper heeft voorgestaan en nog mag voorstaan, de aandacht te vestigen.

Wordt er niet in vele kringen, niet het minst onder hen die zich intellectueel noemen als het ware gecoquetteerd met de revolutie, gelijk die in Rusland, Hongarije, Duitsland hare bloeiende triumfen vierde?

Daarom zal het menigeen welkom zijn dat een beschrijving gegeven wordt van den arbeid van Dr. Kuyper, die wellicht het meest principieel, maar zeker het meest van het terrein des levens de tegenstelling van het erkennen van de Souvereiniteit Gods en het buigen voor de menselijke rede heeft laten zien. Tegenover de verflauwing der grenzen, waardoor men ook in kerkelijke kringen synthese zoekt en de tegenstelling wil wegdoelen is het leven en de arbeid van Dr. Kuyper één protest. Doch niet alleen een protest, hij trok met vaste hand de lijnen die moesten gevolgd, om tegenover de verwoestende macht der Revolutie de eenige opbouwende kracht van het Evangelie te laten uitkomen.

We hebben Ds. W. F. A. Winckel aangezocht dit werk voor ons te schrijven.

De Groninger Brandwaarborg-Maatschappij.

HOOFDKANTOOR GRONINGEN, O. Boteringstraat 72.

Speciale afdeling voor H.H. Predikanten en Onderwijzers, voor Kerken en Scholen, alsmede voor leden van »Patrimonium».

ZIGTERMAN'S GOEDKOOPE MEUBELWINKELS GRONINGEN, O. EBBINGESTR. 33

TELEFOON 1177. ASSEN, MARKT 14. TELEFOON 269.

Boeken die hun gewicht en pond verloor zijn! Meisjesopvoeding, Nu Echi, Noeder, De Man die den Kaas creest Prijs per deel: f. 2.50 in practisch band f. 2.25 Uitgeversmaatschappij E. J. Bosch & Co. v. a. n.

BOAZ-SPAARBANK AMSTERDAM.

Hoofdkantoor: HEERENGRACHT 139. Bijkantoor: BLOEMGRACHT 164. Rentevergoeding 3.24 % met winstaandeel.

ONESIFORUS-BANK UTRECHT.

Verstrekt BOUWKAPITAAL tegen zekerheidstelling aan KERKEN, SCHOLEN, STICHTINGEN.

Geeft uit 4½ pCt. 10-jarige Obligaties in stukken van Fl. 1000.-, 500.-, 250.-, 100.-, 50.-.

Inlichtingen verschaft de Directie N. Gracht 69, Utrecht.

DRUKKERIJ HOLLAND N. Z. Voorburgwal 58-60.

Visite en Verlovingskaarten Circulaires - Programma's Convocatiën - Bestekken Aandeelen - Obligatiën en alle andere drukwerken.

Uitvoering vlieg en not. - Prijsoverrekening biljok

Abonnementen op

DE HERAUT in Zuid-Afrika worden aangenomen door J. L. VAN SCHAİK, Boekhandelaar Kerkstraat Centraal Pretoria Postbus 724.

Lezers van Dag- en Weekbladen IN DE Spoorwegwagens

werpt Uwe Couranten, na ze gelezen te hebben, in de bussen voor de Ziekenhuizen of de Perons van de Spoorwegstations aanwezig; daarmede verricht gij een nuttig werk. Laat ze vooral niet in den wagen liggen.

W. TEN HAVE, voorheen HÖVKEERS BOEKHANDEL Kalverstraat 154, Amsterdam.

Tot 15 Augustus wordt dit werk aangeboden bij intekening à f 6.25 per exemplaar gebonden. Na dien datum kost het werk f 6.25 ing. f 7.50 gebonden. Intekenaren ontvangen dus band en binden gratis. De intekening is vanaf 1 Juli opengesteld bij elken solieden boekhandelaar of bij den Uitgever: W. TEN HAVE, AMSTERDAM.

Dit Bldr van d Adverte Inzen vangen, Al mijne aan lu mist g dat vating van z verwijk »Nade Wis nen, uitspre Tus dien a de te de ve oogen verleg gen, roept, niet r als ze hebbe ljk ve een deelde God r nood, de kni tige w plotsl slecht brandf zoo t goed op ee hun (ding sulk e zielsto beures wordt, male) zoo vi de pi vroege omgin Hie zelf g en w ring, G »Nade blik v zieloos vroom in die deren bekeer voor i gesme zijn e aan e zonke God i